

HRVATSKO
KATOLICKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGREBIA

Detaljni izvedbeni plan

Akademski godina: 2024/2025	Semestar: Ljetni
Studiji: Povijest (R) (izborni) Komunikologija (R) (izborni) Sociologija (R) (izborni) Psihologija (R) (izborni) Sestrinstvo (R) (izborni) Povijest (dvopredmetni) (R) (izborni) Sociologija (dvopredmetni) (R) (izborni) Sestrinstvo (I) (izborni)	Godina studija: 1

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU

Naziv kolegija: Mitska bića tradicijskih vjerovanja

Kratica kolegija: IZBP-28

Status kolegija:
Obvezni

ECTS bodovi: 4

Šifra kolegija: 101660

Preduvjeti za upis kolegija: Nema

Ukupno opterećenje kolegija

Vrsta nastave

Ukupno sati

Predavanje

30

Seminar

15

Mjesto i vrijeme održavanja nastave: HKS - prema objavljenom rasporedu

II. NASTAVNO OSOBLJE

Nositelj kolegija

Ime i prezime: Šešo Luka

**Akademski
stupanj/naziv:**

Izbor: redoviti profesor

Kontakt e-mail:
luka.seso@unicath.hr

Telefon:

Konzultacije: Prema objavljenom rasporedu

Suradnici na kolegiju

III. DETALJNI PODACI O KOLEGIJU

Jezik na kojem se nastava održava: Hrvatski

Opis kolegija

Studenti će se upoznati s temama poput mitologije, tradicijskih vjerovanja, predaja i pučke uobrazilje čije poznavanje će im omogućiti bolje razumijevanje konstruiranja i funkcioniranja ljudskog svjetonazora, kulture i društva. Cilj ovog kolegija nije zagovarati ili biti isključiv prema problemu vjerovanja u nadnaravno ili mitsko nego temeljem usvojenog znanja sagledati te pojave u njihovom društvenom, političkom i povijesnom kontekstu i o njima raspravljati kao legitimnom dijelu života ljudi; njihove povijesti, stvarnosti i svakodnevice. Vjerovanja u mitska bića i ljude s nadnaravnim moćima nalazimo kod svih naroda i u svim dijelovima svijeta, a neka od njih, poput vjerovanja u vještice, obilježila su čitave epohe europskog društva. Posljednjih pedesetak godina antropolozi, povjesničari, sociolozi i psiholozi pokušavaju dati odgovore na čovjekovu potrebu za vjerovanjem u mitska bića i nadnaravno iz pučke uobrazilje što daje dodatan doprinos ovom problemu. Kroz ovaj predmet spomenute teme bit će obrađene prvenstveno kroz kulturno–antropološke metode ali će u obzir biti uzeti i kulturno–historijski te folkloristički aspekti ljudske potrebe za vjerovanjem u mitska bića. Obradit će se razvoj čovjekove mitske svijesti počevši od paleolitika, preko antičkih mitologija, srednjovjekovnih i rano–novovjekovnih progona vještica, promjena u predindustrijskoj Europi, recepcija u prosvjetiteljstvu i racionalizmu, pa sve do najnovijih znanstvenih pogleda. Posebna pozornost obradit će se na suvremenost ovog problema i njegovo egzistiranje u društvu oko nas. Obradit će se mehanizmi konstruiranja vjerskog svjetonazora, funkcije i društvene uloge vjerovanja u nadnaravno, promjenjivost i sinkretizam.

Očekivani ishodi učenja na razini kolegija

1. Objasniti pojmove sekularizacija, sinkretizam, društvena promjena, retradicionalizacija, remitologizacija.
2. Opisati tijek razvoja progona vještica i demonoloških teorija.
3. Objasniti ulogu mitskoga diskursa u suvremenome svijetu.
4. Prepoznati ulogu i značaj pojmova mit, mitologija, predaja, uobrazilja.
5. Izdvojiti glavne značajke historijske antropologije, racionalističke paradigme.

Literatura

Obavezna

Šešo, L. (2016). Živjeti s nadnaravnim bićima. Vukodlaci, vile i vještice hrvatskih tradicijskih vjerovanja. Zagreb: Jesenski i Turk.

Dopunska

Bošković-Stulli, M. (2005). Tragom krsnika i benandantea. U: Od bugarštica do svakidašnjice, ur. Maja Bošković-Stulli, 125-159. Zagreb: Konzor.; Bowie, F. (2009). The Anthropology of Religion. Oxford: Blackwell Publishing. (poglavlje: Myth: 267- 305).; Čiča, Z. (2002). Vilenica i vilenjak. Sudbina jednog pretkršćanskog kulta u doba progona vještica. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku.; Eliade, M. (1970). Mit i zbilja. Zagreb: Matica hrvatska.; Eliade, M. (1981). Okultizam, magija i pomodne kulture. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske.; Lozica, I. (2002). Dva demona: Orko i macić. U: Poganska baština, ur. Ivana Lozica, 41-97. Zagreb: Golden marketing.; Majnarić, S. i Prica, I. (2010). Mitski zbornik. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku, Hrvatsko etnološko društvo, Scarabeus-naklada. (odabrani radovi: I/2, II/6, II/7, II/8).; Perrin, M. (2010). Šamanizam. Zagreb: KIC, Naklada Jesenski i Turk.; Šešo, L. (2012). Nema više vila. A nema ni konja: promjene tradicijskih vjerovanja u nadnaravna bića. Zbornik za narodni život i običaje, vol. 56: 95-146. Baroha, H. K. (Baroja, J. C.). (1979). Veštice i njihov svet I,II. Beograd: Mala edicija Ideja.; Belaj, V. (2007). Hod kroz godinu. Pokušaj rekonstrukcije prahrvatskog mitskog svjetonazora. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.; Đorđević, T. R.(1953). Veštica i vila u našem narodnom verovanju i predanju. Vampir i druga bića u našem narodnom verovanju i predanju. Srpski etnografski zbornik, vol. 66: 5-255.; Eliade, M. (2002). Sveto i profano. Zagreb: AGM.; Evans-Pritchard. E. E. (1976). Witchcraft, Oracles and Magic among the Azande. London: Oxford University Press.; Klanitzay, G. (1990). The Decline of Magic and the Rise of Vampires under Eighteenth-Century Habsburg Monarchy. U: The uses of supernatural power: The Transformation of Popular religion in medieval and early-modern Europe, ur. Gabor Klanitzay, Karen Margolis, 168-189. Cambridge: Polity Press.; Marjanić, S. (1999). Zaštitna sredstva protiv more kao žensko-niktomorfno demona. Treća, vol. 2/1: 55-71.; Perić, B. i Pletenac, T. (2008). Fantastična bića Istre i Kvarnera. Zagreb: Vuković & Runjić.;

Pócs, É. (1999). Between the Living and the Dead. Budapest: Central European University Press.; Šešo, L. (2022). Krsnik između mita i zbilje. Kulturnoantropološke strukture jednog tradicijskog vjerovanja. Zagreb: Hrvatsko etnološko društvo; Hrvatsko katoličko sveučilište.

Način ispitivanja i ocjenjivanja

Polaze se DA	Isključivo kontinuirano praćenje nastave NE	Ulazi u prosjek DA
<p>Preduvjeti za dobivanje potpisa i polaganje završnog ispita</p>	<p>1. Redovito pohađanje nastave – prisutnost na najmanje 70% nastave prema studijskom programu i izvedbenom nastavnom planu; 2. Uredno izvršene seminarske obveze – pripremljeno izlaganje te predana pisana verzija; 3. Stjecanje minimalnog uspjeha od 35 % tijekom nastave unutar zadanih nastavnih aktivnosti – kumulativno ostvareno na seminarskim obvezama i na dva kolokvija.</p>	
<p>Način polaganja ispita</p>	<p>a) Nastavne aktivnosti – 70% ocjene 1) seminarske obveze – 20% 2) 1. kolokvij – 25% 3) 2. kolokvij – 25% b) Završni ispit – 30% ocjene usmeni ispit – 30% (za prolaz je nužno riješiti 50% ispita)</p>	
<p>Način ocjenjivanja</p>	<p>1. Nastavne aktivnosti – seminarske obveze, 1. kolokvij (pismeni) i 2. kolokvij (pismeni); 2. Završni ispit (usmeni).</p>	

Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava za prijenos bodova

Brojčana ljestvica ocjenjivanja studentskog rada je:

nedovoljan(1) – 0 do 49,9%

dovoljan (2) – 50 do 64,9%

dobar (3) – 65 do 79,9%

vrlo dobar (4) – 80 do 89,9%

izvrstan (5) – 90 do 100%

Datumi kolokvija:

Datumi ispitnih rokova:

IV. TJEDNI PLAN NASTAVE

Predavanja

#	Tema
1	Uvodno predavanje – mitovi, predaje ili tradicijska vjerovanja?
2	Mitologije, mitska bića i nadnaravno u hrvatskoj znanosti (etnologiji, folkloristici, lingvistici)
3	Interes za mitskim bićima u europskoj i svjetskoj znanosti
4	Vile i slična bića u tradicijskim vjerovanjima
5	Vještice i more u tradicijskim vjerovanjima
6	Vukodlak i vampir u tradicijskim vjerovanjima
7	Kolokvij
8	Istarski krsnik – između mita i zbilje
9	Orko, macić i druga „manja“ bića tradicijskih vjerovanja
10	Funkcije i društvene uloge mitskih bića
11	Promjene i transformacije tradicije
12	Suvremena vjerovanja i „štovanja“ mitskih bića
13	Retradicionalizacija i remitologizacija društva
14	Završna razmatranja i diskusija
15	Kolokvij

Seminari

#	Tema
1	Uvodno predavanje - što se očekuje od seminara
2	Mit i memorija
3	Racionalistička paradigma i druge teorije o progonima vještica
4	Životinjsko u vilinskom
5	Tko su bile vještice - primjeri s novovjekovnih suđenja vješticama
6	Prestanak progona vještica i početci progona vukodlaka u Europi
7	Kolokvij
8	Tradicionalni i novodobni šamani
9	Vjerovanje u demone u jugoistočnoj Europi

10	Mit i kulturna promjena
11	Okultno i suvremeni svijet
12	Suvremene mitologije
13	Novi oblici "tradicijskih" vjerovanja
14	Kako terenski istraživati tradicijska vjerovanja - prezentacija terenskih seminara
15	Kolokvij